

Развернутые комментарии, которые диалектоносители дают к отдельным наименованиям атмосферных осадков, помогают выявить народные представления о природных явлениях, а также приметы и поверья, связанные с ними. Выяснено, что определенные зафиксированные метеолексемы присутствуют и в других украинских диалектных континуумах, в которых имеют фонетические, акцентные, словообразовательные и семантические отличия.

Ключевые слова: украинские восточностепные говоры, метеорологическая лексика, метеонимен, репрезентант, сема, номинация.

Dvoriankin V., Onischenko Y. The Nomination of Atmospheric Precipitation in the Dialects of the Village of Bilmanka in Kuibyshevsky District of Zaporizka Region.

The article gives a description of names denoting natural phenomena related to rain and snow based on the newly formed Ukrainian eastern steppe dialects of the village of Bilmanka in Kuibyshev district of Zaporizka region. The authors reveal two lexico-semantic groups being rain and snow related, that are comprised of numerous phonetic variants, as well as identify synonymic variety of weather-related nominations. The semes analyzed are mainly realized by monosyllabic names and, less frequently by polysyllabic ones (i. e. by simple attributive word combinations). It testifies to the fact that lexical nomination is widely spread in the dialectal system mentioned above. Extensive commentaries that dialect bearers use to denote particular names of atmospheric precipitation help to highlight people's ideas on natural phenomena as well as the beliefs and superstitions related to them. It is concluded that weather-related nominations are also available in other Ukrainian dialectal continuums where these names are characterized by phonetic, dialectal, word-forming and semantic differences.

Key words: Ukrainian eastern steppe dialects, weather related vocabulary, meteonomen, representant, seme, nomination.

Ніна Іваницька
(Вінниця)

УДК 811.161.2'367.625

**ПРО «КЛЮЧОВІ СЛОВА» ДО СТАТЕЙ
У ЗБІРНИКАХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ ІЗ МОВОЗНАВСТВА¹**

Обов'язковою складовою наукового доробку автора, оформленого й опублікованого в журналі чи збірнику, є т.зв. укр. «Ключові слова», рос. «Ключевые слова», англ. «Key words». У відповідній рубриці йдеться про номінування мовними засобами понять, як і про результати утворення та закріплення їх у терміносистемах із реальною чи можливою подальшою фіксацією їх у словниках термінів. Стаття присвячена опису «Ключових слів» до наукових статей із мовознавства як невід'ємної складової, орієнтованої на процес і результат наукового доробку. Відстоюючи важливість і необхідність включення «Ключових слів» у підсумкову частину наукової статті, автор висловлює думку про необхідність деякої «ревізії» як самої назви «Ключові слова», так і добору структур у цю рубрику. На конкретному матеріалі «Ключових слів» до наукових статей із мовознавства доведено деяку некоректність уживання номінації «Ключові слова»; виявлено некорельованість поняттєвої та мовної домінант, експлікованих структурою «Ключові слова». Із цією метою описано результати поверхневого аналізу «Ключових слів» за моделями й коротко описано кожен з них. Статтю орієнтовано на дослідників щодо вибору адекватних «Ключових слів» із металінгвістичної сфери однослівних та кількаслівних номінацій відповідних денотатів.

Ключові слова: «Ключові слова», однослівна назва денотата, кількаслівна назва денотата, термін.

¹ Зроблено вибірку «Ключових слів» до наукових статей, уміщених у 30 мовознавчих журналах та збірниках різних навчальних закладів України за період 1995 – 2014рр. Типовими засобами мовної номінації лінгвістичних понять, як правило, є: слова, словосполучення, сполучення слів, фразеологізми, ланцюгові ряди слівоназв відповідних денотатів. Саме в цьому, на наш погляд, полягають деякі недоречності у виборі самої назви «Ключові слова», з одного боку, та в подачі назв як узагальнювальних резюме до фрагментів підсумкового викладу результатів конкретних наукових доробків. Виходячи з таких міркувань, ми подаємо номінацію «Ключові слова» в лапках.

Постановка проблеми. Довготривала період роботи над рецензуванням та редагуванням авторефератів, наукових статей у фахових журналах із мовознавства дозволяє нам висловити власне бачення цієї проблеми як у теоретичному, так і, найголовніше, практичному аспектах. Не буде перебільшенням констатація того, що цій ділянці металінгвістичної інтерпретації заявленої проблеми поки що не приділялася спеціальна увага. Перш за все, спробуємо почати розгляд цих питань із визначення «Ключові слова» («слова ключові»), зафіксованого в «Словнику сучасної лінгвістики: поняття і терміни» Анатолія Загнітка. У Т.2 (с. 48) читаємо: «Ключові слова – див. : Слова ключові». У Т.3 (с. 307) подана така інформація: «Слова ключові – 1) своєрідні «знакові» слова епохи, певного періоду; позначають явища і предмети, що перебувають у фокусі соціальної активної уваги відносно короткий період часу (*ваучер, бартер, дефол, референдум, реформа, путч* й под.) або тривалий час (*парламент, приватизація, лібералізація* та ін.); 2) слова, яким належить визначальна роль у звуковій і семантичній організації тексту» (с. 307).

Як бачимо, в обох інтерпретаціях виокремлюється одна й та ж поняттєва домінанта – важливість, «розчинена» в семантичній канві словоназв, що супроводжують визначення. Міркуючи в такий спосіб, закономірно ми переакцентуємо увагу з іменникової словоназви «слова» на словоназву «ключові». Не знаходячи, зрозуміла річ, пояснення в словниках лінгвістичних термінів, шукаємо «підтримки» в інших словниках. Проаналізувавши значеннєві варіанти сем у тлумаченнях цієї прикметникової словоназви атрибутивного (якогось) денотата, виокремлюємо їхню семну домінанту – *головний, вирішальний* (отже, *ключовий = головний, вирішальний*). (Див.: Словник української мови, Т.4, с. 194).

Отже, **ключові слова** є головними словами в їхній проекції на те, про що йдеться в певному дискурсі, обмеженому текстовому масиві інформації, як і на те, що перебуває у фокусі наукової уваги автора. Виходячи з таких міркувань, можна було б повністю приєднатися до другого визначення «ключових слів» (... «слова, яким належить визначальна роль у звуковій і семантичній організації тексту», с. 307). Можна було б, якби не одна обставина, яка стосується термінологічної диференціації назв: **слово – словосполучення – сполучення слів, поєднання слів** і т.д.

Хоча, зрозуміло, межа однослівного терміна і звичайної кількаслівної (найчастіше двослівної) нетермінологічної структури є нерідко нечіткою, відносною. Все ж ця «відносність» не враховується при побудові словників, як і в створенні відповідних теорій та в лінгвометодичному плані.

Мета статті – привернути увагу дослідників до «Ключових слів» із мовознавства щодо надання їм статусу наукової об'єктивності як невід'ємної складової публікації. Поставлено такі **завдання**: 1) показати деяку некоректність уживання номінації «Ключові слова» у підсумковій частині наукової статті; 2) виявити некорельованість поняттєвої та мовної домінант, названих структурою «Ключові слова»; 3) провести поверхневу класифікацію «Ключових слів» за моделями, подавши короткий опис кожної з них за характером співвідносності номінувань із узвичаєними лінгвістичними термінами; 4) орієнтувати дослідників на адекватний вибір «Ключових слів» із металінгвістичної сфери однослівних та кількаслівних номінацій відповідних денотатів мовознавчої сфери.

Зазначимо, що в рамках статті мова піде не про узагальнювальні настанови щодо ревізії в плані доцільності (недоцільності) використаних ключових слів до статей. Відомою й незаперечною істиною є те, що ключові слова є конче необхідною складовою стислої презентації результатів наукового дослідження, доступної для широкого загалу користувачів інформацією відповідної галузі знань.

Виклад основного матеріалу. Особливе місце у виборі «Ключових слів» посідають мотиви, що ними керується автор, реалізуючи потребу узагальнення (результат) авторського дослідження на запропоновану в статті тему. Під мотивом розуміємо причину, що спонукає автора виокремити в процесі аналізу суттєву важливість донесення інформації, отриманої в результаті дослідження. Аналіз мовного матеріалу дозволяє констатувати, що в ієрархізованій системі авторських мотивів провідне місце посідає головний – узгодженість вибору «Ключових слів» із заявленою метою, певним чином оформленою в заголовку. Крім цього, нерідко до уваги

беруться подані в статті дослідницькі завдання, в яких відтворено той чи інший мотив авторського аналізу.

Матеріал аналізу ми обмежили межами таких тематичних рубрик наукових статей: «Актуальні питання сучасного мовознавства», «Сучасні тенденції категорійної граматики», «Функційна семантика лексичних та фразеологічних одиниць. Теорія номінації», «Когнітивні та комунікативно-прагматичні аспекти лінгвістики», «Лінгвістика тексту та контекстуальні вияви лексичних і граматичних одиниць», «Зіставне вивчення мов. Проблеми перекладознавства та міжкультурної комунікації». Загальний об'єм аналізованого матеріалу склав 2000 структур.

Застосовано комплексну **методику** дослідження, яка базується на інтегративному підході, згідно з яким виокремлений об'єкт («Ключові слова») аналізувався за структурними, когнітивними, асоціативними характеристиками мовних одиниць. Такий підхід зумовив вибір релевантних лінгвістичних методів і прийомів: *методу наскрізної вибірки* – для виявлення мовних структур на позначення відповідних поняттєвих реалій, які складали основу-зміст викладеної в статті теми; *аналізу словникових дефініцій*, застосований для розкриття й уточнення значень відповідних номінацій; *елементів квантитативного аналізу* – для виявлення статистичної верифікації різних структурних моделей «Ключових слів», використаних авторами для називання відповідних лінгвістичних понять; *концептуальний аналіз* у межах конструктивного методу, який сприяв виокремленню різноструктурних одиниць, умовно інтегрованих двослівною назвою «Ключові слова»; *елементів дистрибутивного аналізу* для виявлення структур «закритого/відкритого» типів у «Ключових словах».

Поверхневий аналіз відібраних «Ключових слів» дав змогу більш-менш адекватно згрупувати їх у вигляді двох типів структур: А) **іменникових**; Б) **прикметникових**.

Іменникові структури охоплюють «Ключові слова», що є однослівними іменниковими словоназвами (*фонемми*) та кількаслівними структурами з початковими іменниковими словоназвами (*природа мови, проблема походження мови*). **Прикметникові** структури містять «Ключові слова» з початковою прикметниковою словоназвою (*просте речення, синтаксична типологія мов*). Обидва типи моделей (іменникових та прикметникових) представлені чотирма моделями іменникової та прикметникової будови, в основі кожної з яких лежить кількісне наповнення їхніх структур словоназвами двох повнозначних частин мови: іменника й прикметника (Див. Таблицю).

А) ІМЕННИКОВА ГРУПА МОДЕЛЕЙ «КЛЮЧОВИХ СЛІВ»

Попри суттєві неточності, зумовлені неоднорідним матеріалом, усе ж можна узагальнено виділити в цій групі основні моделі «Ключових слів», диференціація і назви яких базується на входженні в модель іменникових та прикметникових словоназв: 1) іменник (I); 2) іменник + іменник (I + I), іменник + прийменниковий іменник (I + пр. I); 3) іменник + іменник + іменник (I + I + I); 4) іменник + прикметник + іменник (I + П + I).

Подаємо приклади й коротку характеристику кожної з моделей:

1) Іменник (I): *мова, дериватологія, семіотика, есперанто, прамова, моносемія, лінгвостилістика, конверсиви, неологізування, синтаксема, функція, аргумент, аргументація, оцінка, текст, формант, речення, словосполучення, квантитатив, стиль, відмінок, морфема, номінатема, елімінація, констатив, перформатив, квеситив, паратаксис* і т.д. Таких зразків однослівних номінацій у проаналізованих «Ключових словах» є найбільша кількість. При цьому переважно складають автосемантичні іменникові словоназви-терміни (*семіотика, прамова, синтаксема*), хоча нерідко автори послуговуються також синсемантичними іменниковими словоназвами – базовими елементами двослівних термінів (відмінок). Значну частину прикладів у цій моделі становлять номінації-терміни, які засвідчують появу й утвердження нових теорій (*номінатема, перформатив*). Щоправда, непоодинокими виявилися загальноживані словоназви на зразок: *мова, функція*.

2) Іменник + іменник (I+I): *структура, концепти, концептуалізація світу, концепція слова, категорія роду, моделювання концептів, калькування словосполучень, концептуалізація світу, концепція слова, інваріант значення, взаємодія мов, частина мови, динаміка норми, статус концепту, валентність предиката, фокус зіставлення, явище мотивації, типи*

когерентності, проблеми дискурсології, мови жестів, типологія мов, культура мовлення, категорія атрибутивності, сполучники сурядності, сполучуваність слів т.д.

Модель I+I обіймає велику кількість (приблизно 60%) двослівних термінологічних структур – металінгвістичних номінацій із різних розділів мовознавства (*інваріант фонем, частина мови, член речення*). Крім цього, як засвідчує аналізований матеріал, часто вживаними виступають двослівні структури, першим елементом яких є синсемантичні іменникові словоназви, характерні для переважної більшості розглядуваних у стилі моделей (*проблема, модель, статус, динаміка, явище*). Проаналізовані приклади «Ключових слів», об'єднані цією моделлю, можна поділити на: терміналізовані (*варіант фонем, частина мови, член речення*) й нетерміналізовані (*концепція слова, калькування словосполучень*). Окремо виділяється підгрупа з наявними в такій двослівній структурі загальноживаних у різних моделях «Ключових слів» синсемантичних словоназв на зразок: *моделювання, динаміка, статус, явище, фокус (моделювання концептів, статус морфем, фокус зіставлення)*. Своєрідним варіантом конструкцій цієї моделі може бути «іменник + прийменниковий іменник (I + пр.I): *уявлення про словотвір, думки про займенник, конструкції, погляди на речення*. Зазначимо, що в цих структурах побутують авторські словоназви: *учення, думки, міркування, погляд і т.д.*

3) Іменник + іменник + іменник (I+I+I): *проблема метамови синтаксису, розмежування членів речення, умови успішності спілкування, засоби формування абсурду, категорія цілісності тексту, механізми формування абсурду, критерії виокремлення неологізмів*. Матеріали аналізованої сукупності цієї групи засвідчують поодинокі випадки використання термінів (*категорія роду іменника*) та різноманіття іменникових словоназв у позиції першого елемента структур (*засоби, способи, механізм, критерії*).

4) Іменник + прикметник + іменник (I+II+I): *динаміка словотвірних маркерів, динаміка граматичної норми, особливості етномовної свідомості, система словозмінних парадигм, асиметричність простого речення, проблеми морфологічної варіативності, семантика компонентів простого речення, функціонування атрибутивної конструкції, дієслова просторової локалізованості, мотиватори асоціативної номінації, сутність словотвірної мотивації*. Відносно велику чисельність номінацій цієї моделі пояснюють дві причини: функціонування в позиції першого елемента (I) іменникових синсемантичних словоназв, що не входять у термінологічні утворення (*динаміка, система, проблема і т.д.*), а також оперування «Ключовими словами» прикметникової моделі «прикметник + іменник» із складу двослівних термінів (*словозмінна парадигма, просте речення*).

Непоодинокими в іменній групі моделей «Ключових слів» виявилися багатослівні структури, які налічують чотири й більше повнозначних словоназв із початковими іменниковими словоназвами: *номенклатура, технологія, своєрідність, статус, питання, природа (I + II+II+I+I): номенклатура системних синтаксичних зв'язків слова, технологія синтаксичного аналізу мовленнєвих ланцюгів, своєрідність мовної об'єктивності концептів, проблема семантичних єдностей повнозначних слів, питання про граматику семантичних єдностей повнозначних слів, закономірності реалізації тема-рематичних відношень, проблема емоційної забарвленості тексту, статус компонента зі значенням статичної локалізації, закон формально-семантичної економії синтаксичних конструкцій, природа компаративного відприкметникового дієслівного синтаксичного транспозита*.

Б) ПРИКМЕТНИКОВА ГРУПА МОДЕЛЕЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ.

Прикметникова група «Ключових слів» включає меншу кількість структур у зіставленні з іменниковою групою. Насамперед це пояснюється тим, що у списку «Ключових слів» немає жодного прикладу його однослівної номінації. Групу цих моделей представляють такі: 1) прикметник + іменник (II + I); 2) прикметник + іменник + іменник (II + I + I); 3) прикметник + прикметник + іменник (II + II + I); 4) прикметник + іменник + прикметник + іменник (II + I + II + I).

1) Прикметник + іменник (II + I): *комунікативно-когнітивний підхід, функціональна орієнтація, лінгвокреативний потенціал, когнітивна лінгвістика, художній текст, художній дискурс, етнокультурний концепт, внутрішнє мовлення, похідне слово, суфіксальний словотвір, зіставне мовознавство, семантичне запозичення, фразеологічний зворот, психокогнітивний аспект, семантичні універсалії, порівняльна граматики, збірні іменники, твірна основа,*

тлумачний словник, приголосна фонема, граматична категорія, конотативна семантика, стійке словосполучення, історичне мовознавство, граматична категорія, таємні мови, сильне керування, приховані семи, факультативний компонент.

Таких структур виявилось найбільше (≈80%). Очевидно, при виборі «Ключових слів» цієї моделі автори меншу увагу звертали на таку річ, як ядерний елемент цих структур – іменникову словоназву предметного денотата. Водночас чітко витриманим виявився словопорядок складових (препозитивна прикметникова позиція). Майже стовідсотковою є кореляція структури «Ключові слова» з терміном, зафіксованим у термінологічних словниках. Лише в поодиноких випадках трапляється вживання загальноновживаних іменникових словоназв типу: «аспект».

2) Прикметник + іменник + іменник (П + І + І): *лінгвістична інтерпретація словотворення, номінативно-стилістична система мови, інформаційний обсяг висловлювання, парцельовані елементи тексту, синтаксичні ресурси прислівника, фольклорна картина світу, мовна об'єктивація концептів.* У структурах цієї моделі помічено довільне використання як першої синсемантичної іменникової словоназви (*обсяг, ресурс, система*), так і прикметникової словоназви, а також відсутність «Ключових слів» у терміносистемі. Є випадки вживання іменникової словоназви з прийменником «до»: *логіко-номінативний підхід до словотворення.*

3) Прикметник + прикметник + іменник (П + П + І): *найелементарніші синтаксичні одиниці, великі синтаксичні сполуки, позасистемні синтаксичні відношення, елементарне двоскладне речення, неелементарне односкладне речення, складений іменний присудок, агентивна семантико-синтаксична залежність, прості ускладнені речення.*

4) Багатослівні «Ключові слова». Окремо хотілося б зробити кілька зауважень про багатослівні структури «Ключових слів», переважну більшість яких складають структури з початковою прикметниковою словоназвою. До таких моделей ми віднесли зафіксовані в статтях структури, в яких є чотири й більше повнозначних словоназв. Найбільш поширеними виявилися такі моделі: прикметник + іменник + іменник + іменник (П + І + І + І): *граматичні засоби поезики імпресіонізму, прагматичні аспекти абсурдизації комунікації, аналітичні граматичні модифікації номінативи, керований другорядний член речення, первинна структура предикації речення, прагматичні чинники реалізації семантики речення, формальний синкретизм складнопідрядних речень, внутрішньорангова спільнокатегорійна синхронна перехідність, логіко-поняттєве моделювання терміносистеми синтаксису та ін.* У поодиноких випадках трапляються вкрашення індивідуальної авторської інтерпретації: *сильна елітарна мовна особистість, власне бачення критеріїв автосемантизації повнозначних словоназв процесуальних денотатів, схема дослідження похідної валентності вербалізованих числівників.*

Останнім часом широку «популярність» у наукових працях із лінгвістики отримала іменникова словоназва предметного денотата «модель». При цьому моделюють у теорії мови все – від одиниць найнижчого мовного рівня (фонетики) до найвищого (тексту). Як засвідчує матеріал, у металінгвістиці узвичаїлися кількасловні номінації з центром «модель», утворені шляхом «нанизування» на словоназву «модель» прикметникових та іменникових словоназв відповідних денотатів: *динамічна модель розширених словосполучень, синхронна модель простих речень, між'ярусна модель умовної перехідності, дифузні моделі складних речень* і т.д.

Проведений аналіз «Ключових слів» до наукових статей із мовознавства дає підстави зробити деякі **висновки**: 1) здебільшого термін «Ключові слова» до статей починається з однословних іменникових словоназв, які в кожному конкретному випадку узагальнюють досліджувані автором мовні явища в тому чи іншому форматі; 2) «ключові слова» не завжди вписуються в загальноприйнятій склад лінгвістичної термінології; 3) «авторські ключові слова» подаються без доданих до них загальноприйнятих (узвичаєних, унормованих) термінів; 4) «ключові слова» часто не корелюють із металінгвістикою заголовків; 5) у «ключових словах» непоодинокими є словоназви з надлишковою інформацією; 6) у багатьох випадках в описах «Ключових слів» автори вживають синсемантичні віддієслівні іменникові словоназви (на зразок «*вирішення*») у багатослівних ланцюгових рядах повнозначних словоназв, що останнім часом набули вигляду штапованих мовних зворотів; 7) результати аналізу основних

іменникових та прикметникових моделей «ключових слів» дозволяють бодай приблизно визначити **вектор** розвитку сучасних лінгвістичних заглиблень у теорію мови; 8) щодо практичних рекомендацій у цьому відношенні можна було б орієнтувати дослідників, особливо молодшого покоління, на Абетковий покажчик Словника сучасної лінгвістики: поняття і терміни, А – П: Загнітка (Т. 4, с. 185 – 383), який може слугувати орієнтиром для ключових слів-термінів, ключових виразів, які металінгвістично відтворюють процеси та результати авторських наукових доробків. **Перспективним** і необхідним нам видається подальша увага до ключових слів, заголовкових структур, до різного роду анотацій та резюме. Це дасть змогу до певної межі уніфікувати підходи й упорядкувати вимоги до таких структур. Водночас аналітична робота над таким матеріалом сприятиме швидкій орієнтації у сфері появи нових поглиблених розвідок та становленню теоретичних засад відповідних напрямів сучасної мовознавчої науки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вихованець І.Р. Морфологічні категорії? Словотвірні? Чи граматичні міжрівневі?/ І.Р. Вихованець// Актуальні проблеми українського словотвору : зб. наук. праць. – Івано-Франківськ: План, 2002. – С. 13 – 18.
1. Вихованець І.Р. Частинимовний статус інфінітива/ І.Р. Вихованець// Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського: зб. наук. праць. Серія: Філологія. – Вінниця, 2000. – Вип. 2.– С. 21 – 27.
2. Зеленько А.С. Обґрунтування принципів структурно-семантичного дослідження мови / А.С. Зеленько// Вісник Львівського університету. Серія: Філологія. – 2004. – Вип. 34. Ч. 1. – С. 182– 187.
3. Іваницька Н.Б. Контрастивна синтагматика українських та англійських дієслівних систем у реченнєвірному аспекті/ Н.Б. Іваницька// Типологія та функція мовних одиниць : наук. ж. [редкол.: Н.М. Костусяк (гол. ред.) та ін.]. – Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. 2014. - №1. – С. 105– 116.
4. Іваницька Н.Б. Міжмовна специфіка вияву генералізації семантики в англійських та українських дієсловоназвах/ Н.Б. Іваницька// Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : зб. наук. праць/ наук. ред. Н.Л. Іваницька. 2013. – Вип. 17. – С. 275– 283.
5. Іваницька Н.Б. Синтагматичні виміри українських та англійських дієслівних слів: корелятивний синтетизм/ Н.Б. Іваницька// Теоретична і дидактична філологія: збірник наук. праць. – Переяслав-Хмельницький : ФОП Лукашевич. 2013. – Вип. 16. – с. 112 – 121.
6. Іваницька Ніна, Іваницька Наталя. Багатомірність синтагматичних параметрів української та англійської дієслівних систем/ Іваницька Н., Іваницька Н. // Мовний простір граматики: актуальні студії : зб. наук. праць/ Донецький національний університет [наук. ред. Н.О. Вінтопів]. – Донецьк: Дон НУ, 2014. – На честь 60-річчя член-кореспондент НАН України Анатолія Загнітка. – С. 414 – 420.
7. Іваницька Н.Л. Синтагматика українського дієслова і синтаксичний аналітизм [монографія]/ Н.Л. Іваницька. – Вінниця: Ландо – ЛТД. 2012. – 180 с.
8. 9. Іваницька Н.Л. Повнозначне слово у сучасних наукових інтерпретаціях/ Н.Л. Іваницька// Мова. Культура. Комунікація: образ майбутнього в картинах світу та знакових системах : Матеріали 4-ї Міжнародної наукової конференції. – Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка. 2013. – С. 67 – 69.
9. Іваницька Н.Л. Вплив сполучуваності повнозначних слів на утворення компонентів синтаксичної структури речення/ Н.Л. Іваницька/ Мовознавство. – 2001. - №3. – С. 97 – 104.
10. Іваницька Н.Л. Денотаційно-категорійне тлумачення ознаки «автосемантизм/синсемантизм» у сфері повнозначних слів української мови/ Н.Л. Іваницька// Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : зб. наук. праць/ гол. ред. Н.Л. Іваницька. – 2012. – Вип. 15. – С. 11 – 16.
11. Іваницька Н.Л. Розширення семантичного обсягу іменникових словоназв предметних денотатів/ Н.Л. Іваницька// Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : зб. наук. праць. – Вінниця : ТОВ фірма «План». – 2004. – Вип. 20.
12. Колібаба Л. Структурно-семантичні типи базових синтаксичних конструкцій дієслів словотвірної категорії стану/ Лариса Колібаба// Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. – Донецьк: Дон НУ, 2011. – Вип. 22. – С. 174 – 178.
13. Космеда Т.А. Денотат, конотація й аксіосемантика у проекції на лексико-семантичні відповідники російської та української мов/ Т.А. Космеда// Мовознавство. – 1997. - №4 – 5. – С. 58 – 63.
14. Леута О.І. Синтетичні та аналітичні предикати в структурі речення/ О.І. Леута// Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови. – К., 2008. – Вип. 6. – С. 37 – 44.

15. Масицька Т.Є. Особливості реченневих конструкцій з імпліцитною суб'єктною семантикою/ Т.Є. Масицька// Вісник Черкаського університету. – Серія: Філологія. – 2011. – Вип. 213. – С. 65 – 70.
16. Межов О. Об'єктна мінімальна семантико-синтаксична одиниця у формі знахідного відмінка/ О.Г. Межов// Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологія. Мовознавство. – 2011. – Вип.1. – С. 90 – 94.
17. Перебийніс В.І. Системні та функціональні характеристики мовних одиниць/ В.І. Перебийніс// Вісник ХНУ. – 2004. - №635. – С. 138 – 141.
18. Прокопчук Л.В. Проблема порядку слів у теоретичному й прикладному мовознавстві// Мовознавчий збірник: Зб. наук. праць// МОН України. Черкаський національний університет імені Б.Хмельницького [відп. ред. Г.І.Мартинів]. – Черкаси, 2014.- Вип. 19. – С. 239 – 243.
19. Соколов С.О. Міжмовна асиметрія як джерело інтерференції/ С.О. Соколов// Наукові записки На УКМА. – 2012. – Т. 137. Філологічні науки (Мовознавство). – С.138 – 141.

Иваницкая Н. О «Ключевых словах»к статьям в сборниках научных работ по языкознанию.

Обязательной составляющей научного наследия автора, оформленного и опубликованного в журнале или сборнике, являются т.н. «Ключевые слова». В соответствующей рубрике речь идет о номинировании языковыми средствами понятий, как и о результатах образования и закрепления их в терминсистемах с реальной или возможной последующей фиксацией их в словарях терминов. Статья посвящена описанию «Ключевых слов» в научных статьях по языкознанию как неотъемлемой составляющей, ориентированной на процесс и результат научного наследия. Отстаивая важность и необходимость включения «Ключевых слов» в итоговую часть научной статьи, автор высказывает мнение о необходимости некоторой «ревизии» как самого названия «Ключевые слова», так и отбора структур в эту рубрику. На конкретном материале «Ключевых слов» в научных статьях по языкознанию доказано некоторую некорректность употребления номинации «Ключевые слова»; обнаружено некоррелированность понятийной и языковой доминант, эксплицированной структурой «Ключевые слова». С этой целью описаны результаты поверхностного анализа «Ключевых слов» соответственно моделям, а также представлен краткий анализ каждой из них. Статья ориентирована на помощь в выборе адекватных «Ключевых слов» из металингвистической сферы однословных и несколькословных номинаций соответствующих денотатов.

Ключевые слова: «Ключевые слова», однословное название денотата, несколькословное название денотата, термин.

Ivanytska N. About «Key Words» in Scientific Papers on Linguistics.

Key words are considered to be a required part of scientific papers completed and published in the journal or digest. The relevant section refers to the linguistic nomination of concepts as the result of their formation and consolidation in terminology system with further real or possible fixation in the scientific glossary. The article focuses on the “key words” applied to scientific papers in linguistics as an integral part aimed at the process and outcome of scientific results. Persisting on the importance and necessity of including “key words” to the final part of the paper, the author utters the opinion that both nomination “key words” as their selection are needed to be revised. Selected examples of the key words from the published scientific papers prove some incorrectness in using the nomination “Key words”. The author found uncorrelated matters between conceptual and linguistic dominants which are explicated by structure “Key words”. For this purpose it was described the results of surface analysis of “Key words” models and briefly described each of them. The article aims to help researches to choose appropriate “key words” from the metalinguistic field represented by one-word and some-words nominations of denotation.

Key words: “Key words”, one-word nomination of denotatum, some-words nomination of denotatum, term.

Леся Конопляник
(Київ)

УДК 81'37+53=111=161.2(045)

ЕТАПИ УКЛАДАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ

Стаття присвячена проблемі розробки двомовних термінологічних словників. У ній узагальнено досвід укладання термінологічних словників в Україні та за її межами, описані проблеми, що виникають у процесі роботи над словником, а також запропоновані деякі шляхи